

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm si restitutio putetur creditori vel alteri nocitura, poßit differri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

⁵⁰ *Clerici non tenentur cedere.* Notandum Secundò, Clericum inopem non teneri bonis cedere, nec posse tamen ob debita in carcerem conici, vt notant Abbas, Imola, Ancharanus, & alij in cap. Odoardus. 3. de solutionibus; quia Clericus non potest conueniri, nisi quatenus facere possit, deductis necessariis alimentis; vt colligitur ex d. cap. Odoardus, & tenent communiter Doctores, secuti Glossam in cap. Miles. 7. De re iudic. & Glof. in c. 40. Studeat. d. 50. Ratio est; ne in opprobrium status Ecclesiastici cogatur mendicare. vnde nec potest Clericus huic priuilegio renuntiare.

⁵¹ *Ad quos Clericos pertinet c. Odoardus.* Couarruias supra numero 9. intelligit hæc de Clerico sacrorum Ordinum, vel qui proprio ministerio Ecclesiæ inseruit; de tali enim intelligendum esse caput Odoardus. Rebuffus tamen extendit ad omnes; ne conueniantur vltra id quod facere possunt: id est, vt necessaria alimenta illis sint relinquenda, iuxta d. L. In condemnatione. 173. 7. de regul. Iuris. Puto extendendum ad omnes & solos Clericos, qui iuxta Conc. Trident. sess. 25. c. 6. gaudent priuilegio fori, exceptis Clericis coniugatis; vt sunt, Primò, Omnes initiati sacris. Secundò, Habentes beneficium Ecclesiasticum. Tertio, Qui clericalem habitum & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiunt. Quarto, Qui in seminario Clericorum, aut in aliqua schola vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines versantur, & habitum cum tonsura gestant. Excipio Clericos coniugatos, qui si cum virgine contraxerunt, & alicuius Ecclesiæ seruitio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ seruiunt, & clericali habitu & tonsura vtuntur, gaudent quidem priuilegio fori & canonis, non tamen ceteris Clericorum priuilegiis, vt expressè habetur cap. vnico, de Clerico coniugato, in 6. ac proinde nec isto.

DVBITATIO IV.

Virum si restitutio putetur creditori vel alteri nocitura, possit differri.

⁵³ *Si putetur nocitura.* **R**espondeo, Possè differri, & interdum debere, vel lege charitatis, vel etiam iustitiæ. Prior pars patet; quia qui differt solutionem, vt creditorem à malo, in quod alioquin incurreret, auocet, vtiliter & salubriter negotium eius gerit, ergo ille non potest iure id agrè ferre. Altera, quòd interdum debeat differri, patet: vt si dominus repetat rem suam, v.g. depositum vel mutuum, vt infumat in libidines, vel vt emat beneficium, & dilata solutione spes sit, malum illud fore impediendum. tunc enim lege charitatis teneor differre, nisi inde aliquid notabile incommodum metuam. Ita Sotus lib. 4. q. 7. art. 1. & Nauarr. cap. 17. num. 62. & 63. Ratio est; quia teneor impedire malum proximi spiritale, etiam cum aliquo ipsius incommo temporali, vt patet in correptione fraterna, dum adhibentur testes; & in denuntiatione, tendente ad emendationem, vbi læditur fama proximi: ergo si differendo restitutionem, possim tale malum impedire, teneor ex charitate.

Dices, Ille habet ius petendi rem suam: ergo nisi restituo, facio ei iniuriam. Confirmatur; quia nemo potest iniustus impediri ne se inebriet, ne scortetur, ne per aleam decoquat.

Respond. Habet quidem ius petendi, si illud per se spectes; sed quando vult re illa, ad quam ius habet, in suum vel alterius damnum abuti; ex charitate teneor obfistere, si commodè possim: & quamdiu est spes eum impediendi, non facio iniuriam, quia salubriter eius negotium ago. non enim quouis modo agere contra ius alterius, est iniuria, (vt patet in eo, qui negat depositum furenti) sed sine iusta causa vel debito modo agere. quamuis propriè & formaliter, quando iusta causa subest, non agatur quippiam contra ius alterius, (cùm ille ius non habeat, vt id non agatur) sed solum materialiter, quatenus res aliqua denegatur vel tollitur, ad quam, præcisa illa praua intentione, ius habet. Ad confirmationem; Non potest ita impediri, vt vis ei à priuato afferatur, sed aliis modis benè potest.

Dices Secundò, Parochus tenetur subdito petenti in Paschate Eucharistiam porrigere, quamuis sciat eum esse in peccato occulto, eò quòd subditus ius habeat ad eam, etsi petendo peccet: ergo teneor etiam reddere debitum, petenti ob malum finem.

Respond. Propriè loquendo, iste subditus non habet ius petendi Eucharistiam, sed habet ius, ne à Parocho infametur; aut ne confessio ipsius reueletur: quod tamen ex publica Eucharistia denegatione sequeretur. & hac ratione à Doctoribus dicitur habere ius ad eam, nempe quia sine iniuria non potest ei negari; quæ iniuria in hoc consistit, quòd ille infametur, vel secretum confessionis violetur. secus est in nostro casu: ex dilatione enim non sequitur nouum incommodum.

Dices Tertio, Maritus, qui vouit castitatem, habet ius petendi debitum, & vxor tenetur reddere, (de quo cap. 40. dubit. 10.) quamuis ille petendo peccet. ergo similiter in nostro casu.

Resp. Etsi ius habeat, tamen quando vult illo iure abuti, potest vxor debitum negare, si commodè potest, & speret hoc pacto peccatum mariti impeditum iri, præsertim in posterum. Quod addiderim; quia maiori tergiuersatione vtendum, quando agitur de impediendis nouis peccatis, in quæ vel ille incideret, vel alium induceret; quàm cum agitur de impediendo opere externo, cuius iam culpa est interiùs commissa.

Aduerte tamen, Si ex dilatione solutionis est periculum maioris vel paris incommodi, non possumus illam differre; quia non est ius differendi, nisi quatenus est spes mali impediendi. Item quando tergiuersatio parum prodesset; vt si te vocaret in Ius. Denique si tibi inde aliquid incommodi notabilis metuas, non teneris: vt si idcirco vel illius amicitiam, vel aliqua emolumenta amitteres. non enim teneris proximi peccata cum notabili tuo incommodo impedire. Adde, quosdam putare, quando creditor vult abuti rebus suis, tantummodo in suum damnum, vt in aleam, computationes, libidines; debitorem non obligari ad solutionem differendam; quia non est ipsius curare, quo modo ille res suas sit impensurus. Itaque cùm ex iustitia debeat, non esse differendum. Ita Petrus Nauarra lib. 4. cap. 2. numero 34. Puto tamen esse verius, quod diximus; quamuis raro obligetur sub peccato mortali. tum quia creditor potest illum iure cogere; tum quia passim apud homines hæc ratio differendæ solutionis parum est in vsu, & sæpè parum efficax ad malum creditoris impe-

⁵⁴ *Agere contra ius alterius, ex causa.*

⁵⁵ *Petens Eucharistiam in peccato occulto.*

⁵⁶ *Maritus vouens castitatem.*

⁵⁷ *Si est periculum parum mali.*

⁵⁸ *Ordinariè non tenetur differre.*

impediendum, & cum molestijs & calumnijs con-
iuncta.

59 Tertia pars, *Quod interdum tenearis ex iustitia differre restitutionem*, patet; vt si furens ira in inimicum, reposcat depositum gladium. tunc enim reddere, censeretur esse propinqua cooperatio. vide Nauarrum supra, & L. Si pignore. §. 4. de furtis. vbi dicitur: *Qui ferramenta sciens commodauerit ad effringendum ostium vel armarium: vel scalam sciens commodauerit ad ascendendum, licet nullum eius consilium principaliter internenerit ad furtum faciendum, furti tamen actione tenetur*, quod intellige, nisi ex reculatione graue malum tibi impenderet: tunc enim illa reddere vel commodare non censeretur cooperatio: quia est actio per se indifferens.

DUBITATIO V.

Vtrum si id, quod tibi debeo, soluam tuo creditori, liberer à restitutione tibi facienda.

60 **R**espondeo, Hæc solutio me liberat in foro conscientia, si mihi constet te illi debere. Ita Angelus v. Solutio. n. 13. ex Glossa Instit. Quibus modis tollatur obligat. Siluest. v. Solutio. num. 4. Medina quaest. 3. causa 5. vt si tibi debeam 100. & tu tantumdem debeas meo fratri; si soluam fratri, tibi non amplius obligor. Ratio est; quia dum soluo tuo creditori 100. cui debes tantumdem, transfero in me ius, quod ille in te habebat ad exigendum à te 100. vnde si tibi tantumdem debeam, possum vt compensatione. nam ius, quod ego in te tunc habeo, tanti valet, quanti illud quod tu in me. Itaque in conscientia tibi non amplius obligor. Dico in conscientia, quia secundum Bartolum in L. Solutum. 11. de pignor. actio. cogar in foro externo tibi soluere; nisi res debita, quam restituo tuo creditori, sit illi obligata; vt si conduxisti à te domum, quam tu conduxisti ab illo; vel nisi mea causa factus sis debitor illi; vt si gerens mea negotia mutuum acceperis. Verum in foro conscientia hæc minimè sunt necessaria; sed sufficit, vt tu verè ex lege iustitia alteri debeas, vt Angelus & Siluest. supra docent.

Solutio facta creditori creditoris mei.

DUBITATIO VI.

Vtrum rei debita interitus excuset.

62 **R**espondeo, & Dico Primò, Si res, quam debes restituere, sit in specie aliena, excusaris eius interitu, si non intercessit tua culpa, vel mora, vel pactum. Secus verò si aliquid horum intercessit, nisi similiter fuisset peritura apud dominum, vt patet ex dictis cap. 7. dubit. 6. & 8. & cap. vnico, de commodato.

63 **R**espondeo, Si rem alienam magni pretij in extrema necessitate tua consumpsisti, verius est, te non excusari à restitutione, dum pinguior fortuna obtigerit; sed teneri tacito quodam pacto, quod censeretur lure gentium interuenisse: etsi contrarium sit probabile. patet ex dictis dubitat. prima huius capit.

Rei interitus.

Si consumpta in necessitate.

Dico Tertio, Si res non sit in specie aliena, sed tua, eius interitus non te excusat. Ratio est, quia res domino suo perit, vt si pecunia destinata solutioni, furripiatur; vel à confessario, cui executionem comissisti, retineatur. Vbi Notandum est, quosdam existimare in hoc casu quo negotium confessario vel Parocho commissum est, tradita ei pecunia vt restituatur, (eò quòd debitor sine sui infamia non possit per se exequi) si eam retineat, debitorem excusari. Ratio illorum est, Primò, quia hic restitutionem quantum in se est fecit, vt debuit & potuit: ergo ab eò non est amplius exigendum. non enim tenebatur per se restituere, cum id sine suspitione criminis facere non posset; (vti supponimus) neq; poterat inuenire commodiorem & tutiorem viam, quàm per Parochum, vel confessorem. Secundò, Quia si creditor actu expresso consensisset, vt fieret hoc modo restitutio, debitor non teneretur ad amplius: sed in hoc casu creditor implicite & actu debito censetur consensisse, (quia tenebatur consentire) qui consensus implicitus & debitus eandem vim habet, quàm expressus: ergo excusatur.

64. Pecunia tradita confessario vt restituatur.

Sed contrarium est longe verius, vt docet Nauarrus c. 17. n. 67. & D. Ant. p. 2. tit. 2. c. 4. §. 1. idq; siue res in specie sit aliena, siue non. Si enim non est in specie aliena; vt si mittas pecuniam vel rem tuam tradendam creditori, & non tradatur, tibi perit, etiamsi debeas ex contractu. Nisi forte creditor miserit vel assignauerit hominem certum, cui numeres: hic enim loco creditoris acceptat, & ita transfertur dominium in creditorem. Vnde si retineat, creditoris est damnum, vt docet Siluester Restit. 4. q. vlt.

65. Si non exequatur, non liberatur.

Si verò est aliena in specie, v. g. torquis, vestis, equus, etiam tuo periculo perit & retinetur, si iniuste accepisti. Ratio est, quia intercessit culpa per quam dedisti occasione damni domino obuencientis. si enim non furripuisses, ille rem suam non amisisset. Confirmatur, quia qui rem furripuit, tenetur de casu fortuito, eò quòd apud dominum non sic periisset, vt patet ex cap. 7. dub. 8. & cap. 12. dubit. 15. ergo, &c. debebat enim, cum acciperet; cogitare, similes casus ex surreptione posse euenire.

66

Ad primam rationem Respondeo, Fecit quidem quod debuit & potuit pro illo tempore, sed cum tacita obligatione, vt si res non succederet, teneretur inire aliam viam, donec damnum reipsa sit compensatum.

67. Ad rationes in contrarium.

Ad secundam, Dominus non tenebatur consentire, vt per Parochum restitueret; nisi cum onere iterum restituendi, si reipsa Parochus non exequeretur.

Aduerte tamen, contrariam sententiam non videri omnino improbabilem; ob rationes allatas, & quorumdam doctorum virorum, qui illam tenent, auctoritatem.

DUBITATIO VII.

Vtrum Iuris vel Iudicis auctoritas excuset à restitutione.

Respondeo, Quibusdam casibus excusare. Primò, Quando res legitimo modo est vfucapta: tunc enim auctoritas legis transfert dominium in eum qui vfucepit; de quo supra cap. 6.

68